

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie z wniosku J. T. i R. T.

przy uczestnictwie M. W.

o dział spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 lipca 2005 r.,
zażalenia uczestniczki na postanowienie Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 kwietnia
2005 r., sygn. akt II Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2005 r. Sąd Okręgowy w B. odrzucił kasację uczestniczki postępowania M. W., ponieważ po odmowie zwolnienia jej od kosztów sądowych nie został uiszczony w terminie należny wpis, a kolejny wniosek o zwolnienie od kosztów uczestniczka złożyła po upływie terminu do opłacenia wpisu (art. 393⁵ k.p.c.).

W zażaleniu uczestniczka wniosła o uchylenie tego postanowienia oraz objęcie kontrolą instancyjną odmowę zwolnienia jej od kosztów sądowych (art. 380 k.p.c.).

Skarżąca podkreśliła, że jest w podeszłym wieku, utrzymuje się tylko z renty rolniczej w wysokości 388 zł (otrzymywanej w trzymiesięcznych okresach), nie ma oszczędności i majątku przynoszącego dochód, a ponadto wszczęta została przeciwko

niej egzekucja komornicza o dopłatę zasądzoną w sprawie działowej) Km (...) Komornika Sądu Rejonowego w Ż.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zażaleniu na odrzucenie kasacji w następstwie nieuiszczenia wpisu (art. 16 ust. 3 uksc) można kwestionować – w trybie art. 380 k.p.c. – odmowę zwolnienia od kosztów sądowych powodującą niemożność opłacenia wpisu. W zażaleniu uczestniczki taki wniosek został złożony.

W rozpoznawanej sprawie wezwanie o wpis od kasacji w wysokości 3920 zł zostało dokonane po wcześniejszej odmowie zwolnienia od kosztów sądowych niezaskarżalnym postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2005 r. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów został złożony nie 21 kwietnia 2005 r., lecz 20 kwietnia 2005 r. (vide: data stempla pocztowego), a więc przed upływem terminu do uiszczenia opłaty kasacyjnej, przez co przerwano ten termin. Bez rozpoznania tego wniosku nie mogło dojść do odrzucenia kasacji na podstawie art. 16 ust. 3 uksc.

W aktach sprawy znajduje się postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 11 maja 2005 r. „oddalające wniosek w sprawie o dział spadku”. Nie wiadomo jednak – z braku motywów i określenia przedmiotu rozstrzygnięcia – czego dotyczy te orzeczenie. Nie może ono mieć znaczenia przy rozstrzygnięciu zażalenia jako bezprzedmiotowe bądź nieadekwatne do istniejącej sytuacji procesowej.

Problem ponawiania wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych, po wcześniejszej prawomocnej odmowie, ma duże znaczenie dla toku postępowania sądowego. Może być bowiem przejawem bezzasadnego blokowania tego postępowania, ale – z drugiej strony – może być następstwem istotnych procesowo zdarzeń. W orzeczeniu z dnia 23 lutego 1999 r., I CKN 1064/97 (OSNC 1999, z.9, poz. 153), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż nie przerywa biegu terminu do uiszczenia opłaty sądowej (art. 16 ust. 1 i 3 uksc) wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, który został złożony po prawomocnym oddaleniu uprzednio złożonego wniosku w tym przedmiocie, jeżeli nie zachodzą nowe okoliczności uzasadniające odmienną ocenę możliwości poniesienia kosztów sądowych przez stronę. W zażaleniu uczestniczki została powołana taka nowa okoliczność w postaci wszczęcia przeciwko niej postępowania egzekucyjnego w sprawie Km (...). Należało więc ponownie ocenić możliwości płatnicze M. W. w aspekcie nowej okoliczności oraz dużego obciążenia wpisem kasacyjnym (ok. 4

000 zł), tym bardziej że przedstawiona w zażaleniu sytuacja materialna i życiowa uczestniczki znajduje uprawdopodobnienie.

Należało w konsekwencji uchylić zaskarżone postanowienie (art. 398¹⁵ § 1 zd. pierwsze k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).